

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dob se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Rojaki, Slovenci!

Dne 21. avgusta t. l. obhajala se bode na slovenskem Koroškem slavnost, katerej enakih imamo le malo zaznamovanih v naši zgodovini.

Dika naša, starosta koroških Slovencev, neutrudljivi prvoboritelj in rodoljub slovenski, slavni naš rojak

preč. g. profesor Andrej Einspieler

daroval bode v ta namen svojo zlato mašo v rojstnem kraju v Svečah v Rožni dolini na Koroškem.

K tej slavnosti, slavna društva slovenska in dragi rojaki Slovenci, vabimo Vas danes najuljudneje. Udeležite se te pomenljive slavnosti v mnogobrojnem številu, da moremo združeni z Vami dostojno počastiti onega moža, ki je vse svoje življenje posvetil v to, da bi koristil milemu našemu narodu slovenskemu.

Voziti se bode treba do Celovca po železnici in od tukaj z vozovi dalje čez Bistrico v Sveče, kamor je vožnje kake 3 ure, pešhoda pa čez 4 ure. — Gorenjci iz Kranjskega imajo najboljši in najbližnji pot čez hrib „Kočno“.

Podpisani odbor prosi tedaj vsa ona slavna društva in posameznike, ki se želijo udeležiti slavnosti in pridejo do Celovca, da se blagovolijo prej ko prej, najdalje pa do 6. avgusta, oglasiti za prostore, da bode mogoče o pravem času oskrbeti dovolj voz za vse udeležence. — Vožnja na priprostih kmetijskih vozovih stala bode tje in nazaj za osobo 1 gld. 20 kr. — Ravno tako se je oglašati do gori navedenega časa vsem onim, ki želijo udeležiti se banketa.

Natanjčneje se bode naznanilo v kratkem po tiskanih vabilih in programih, kakor tudi po raznih slovenskih časnikih.

Pisanja, slavnost zlatomašnika Einspielerja zadevajoča, naj se pošiljajo tajniku slavnostnega odbora pod naslovom: Janez Wieser, župnik Elizabetinskega samostana v Celovcu, kateri bode tudi vsaki čas pripravljen, rado voljno dajati pojasnila na razna vprašanja.

Bratje! Zanašamo se na Vašo udeležbo; pridite k nam, da se skupno z našim slavljenjem veselimo; slednji pa naj tudi vidi, kako slovenski narod spoštuje in čišla svoje zaslužne možé.

Na svidenje!

V Celovcu, dne 14. julija 1887.

Za slavnostni odbor

Dr. Valentin Nemeš

kanonik, konzistorijalni svetnik in dekan pri sv. Hemi, predsednik.

Matej Šervicelj,

knezoškofijski svetovalec in komendant na Reberci, podpredsednik.

Janez Wieser,

župnik Elizabetinskega samostana, tajnik.

Slovenščina v naših uradnih.

(Dalje.)

Jaz pravim, slovenski jezik je med sodnimi jeziki bolj zastopan, bolj poznan, kakor se navadno misli, toda to se ne pokaže na dan. Marsikateri slovenskemu uradovanju naklonjeni uradnik uraduje nemški, ker si noče natvezti nevolje svojih predstojnikov, kakor bi se to v mnogih slučajih izgodilo in ker se ne more od vsakterega zahtevati, da bi se za to, kar spozna za dobro in pravično, možato potegnil v nemar pusteč vse neprilicne okoliščine.

Zopet drugi slovenskemu uradovanju neprijazni uradniki se učé na tihem slovenski jezik in iz lastne izkušnje lahko rečem, da sem večkrat tam našel znanje slovenskega jezika, kjer sem to najmanj pričakoval. Toda ti uradniki bi prišli v protislovje s svojo preteklostjo, če bi h krati začeli slovenski uradovati. Ti uradniki pa iščejo tudi vsakršnih izgovorov, da bi se izognili slovenskemu uradovanju.

Ugovarja se, — da vam nevedem slučaje, ki sem jih pri sodstvu sam doživel, — da vodja

zemljiških knjig, nekdaž kak feldvebel ali vahtmajster ne zna slovenski, torej se ne morejo zemljeknjižne prošnje slovenski reševati in manipulirati, — ide se pa še dalje in se reče, perovodja, diurnist, ki na mesec 25—30 gold. prejme, ne zna slovenski pisati, torej se ne morejo pisati slovenski zapisniki, — vendar pa se še ne poskusi slovenščine zmožnega diurnista si pridobiti. (Čujte! na desni.) Na tak način so slovenskemu uradovanju večkrat na poti manipulativni uradniki, vzeti iz vojaške službe, in — diurnisti.

Naj še omenim okoliščino, katera primerno razvijanje slovenskega uradovanja izvanredno ovira. To je način, kako se postopa pri imenovanju auskultantov.

Nadsodišče Graško imenuje auskultante v oni vrsti, v kateri so ustopili v sodno prakso. — Ne da se tajiti, da je to v obče pravo načelo. Vendar se je treba za pravosodne namene pri imenovanju na najnižja sodniška mesta tudi na druge lastnosti prosilcev ozirati, katere jim omogočijo, da ob svojem času zadostijo temu, kar se od njih tirja.

Dalo bi se na primer za štajarsko izračunati, koliko auskultantov v štajarskem statusu bi moralo biti večjih slovenskega jezika. To je vprašanje, ki se ravna jedino po potrebi. — Kako se to izračuni, je vse jedno. — Če se v pošteveh jemlje razmerje prebivalstva 700.000 Nemcev proti 400.000 Slovincem, torej 7 : 4, morali bi biti med 11 auskultanti 4 slovenščine zmožni. To pa ni tako, skušnija in status učita, da mora vlada v statusu jako nizko segati, če hoče nastaviti adjunkta na slovenskem štajarskem, večkrat zadene petnajstega, dvajsetega, zakaj? Ker prednji devetnajsteri niso slovenščine zmožni. (Čujte! na desni.) Ti devetnajsteri pa vendar uživajo adjutum in vendar ni potrebe za toliko le nemščine zmožnih auskultantov. Vsled tega postanejo praktikanti, ki so slovenščine zmožni kar auskultanti in dosežejo še kasneje adjutum. Avansirajo sicer prej za adjunkte, kakor nemški, vendar morajo po 2 do 3 leta čakati, dokler prejmejo adjutum in ker so po večem iz kmetov, ni pričakovati, da bi po 16letni učni dobi še 2—3 leta državi zastonj služili. Jaz menim, da bi se ta neprilika odpravila, če bi se v interesu stvari in gledé na potrebo že pri imenovanju auskultantov ozir jemal na jezikovno zmožnost. Dovolil si bom o tem predlagati resolucijo in prosim, da se podpira in ob svojem času sprejme.

To sem si dovolil v obče navesti. Kako pa je pri nas z jezikom in ravnopravnostjo v uradih? Kako je v političnih, finančnih in drugih uradih, ne bom razpravljaj, čeravno bi jako mikavno bilo, če bi hotel govoriti o tem, kako je neka politična oblast mojega volilnega okraja, društvom, ki so prosila, da bi se jim slovensko

dopisovalo, z žandarji do živega prišla. (Čujte, čujte! na desni.) Ostal bom, kakor sem rekel, pri justici, pa tudi tu se ne bom mudil pri malenkostih, zaradi kakoršnjih se je tožilo na oni strani že v budgetnem odseku, da je neko češko sodišče na neko rešitev le češki pečat pritisnilo. Gospoda, nemški pečat nas ne tišči močno, mi ne dvomimo o provenijenci dostavljenih nam listin, da bi si morali ogledovati jezik na pečatu. Provenijenca nam je dovolj dokazana po uradnem slugi, ki je v okraju poznan. Jaz bom marveč govoril o razmerah, iz katerih se bode razvidelo, da se pri nas gledé slovenskega jezika najprvotnejši pojmi prava in postavnosti v nemar puščajo. (Čujte! čujte! na desni) posebno, če si predočujemo one v začetku navedene besede Nj. prevzvišenosti predsednika najvišjega sodišča.

Ozrite se na katerokoli postavno polje, sezite po § 13. sodnega reda, kateri pripuščea v pravdi v deželi navadni jezik, — glejte na § 4. ces. patenta o neprepirnem postopanju, kateri govori o jezikih pri sodišču navadnih; vzemite slednjič § 163 kazenskopravnega reda, kateri uravnjuje jezikovo vprašanje v kazenskem postopanju in govori o sodnem jeziku — povsod najdete, da kakor pred več kakor pred 100 leti po sodnem redu, tako s patentom od 9. avg. 1854 o neprimernem postopku in ravno tako s § 163 letu 1873 prijavljenega kazenskega postopnika so se slovenskemu jeziku vrata v sodišču odprla.

Če govori ljudstvo, ki živi v kaki deželi zdržema, kateri jezik, velja ta danes brez ugovora za v deželi navadni jezik in to je slovenski jezik v znanih vam pokrajinah. Če cesarski patent iz leta 1854 o neprepirnem postopanju pravi, da se morajo uloge v kakem pri sodišču navadnih jezikov podavati, je med temi zapopaden tudi slovenski jezik in če se v kazenskem postopanju v k. 163 čita, da se pričea ali obdolženec, ki ni sodnega jezika zmožen, sme le takrat brez tolmača zaslišati, če sta sodnik in zapisnikar njegovega jezika zmožna, tedaj se pod sodnim jezikom ne umeva samo nemški, marveč tudi slovenski jezik in je zapisavati z Nemci nemške, s Slovenci slovenske zapisnike, ker slovenski jezik je ravno sodnji jezik, kakor nemški, da v naših krajih še bolj, kakor nemški. Celu samovoljno namreč je menjenje, da je sodnji jezik le tisti, katerega sodišče piše, oni, ki ga sodišče pri občeivanju s strankami govori, pa ne. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Uši pri mladi živini.

Snaga je povsodi ljuba, treba pa je je pri mladi živini nič manj, kakor pri malih otrokih.

Kjer je ni, tam se prikažejo rade vsake sorte bolezni in te, ki so iz drugih uzrokov nastale so za veliko nevarniše.

Ne toliko nevarna, kolikor sitna bolezen so uši. Nastane pa ta bolezen najbolj iz ne-snage. Ako se mlado živinče ne češe in ne štriglja, čisto lahko postane ušivo. Česati je mlado živino ravno tako potreba, kakor staro, če še ne bolj, saj je koža tudi pri njej živa prevleka života, ne pa mrtev meh. Skozi kožo meče narava vso nesnago iz živinčeta, ki sicer moti njegovo zdravje.

Pri teletih se zaredé najraji takrat uši, kedar so jih odstavili. Novi krmi se še niso privadila, želodec je ne prekuha prav in naravna posledica je spridenje krvi. Istotako se zaredijo uši, ako strada živinče ali pa dobiva le slabo krmo.

Kakoršnja je živina, takošnje so tudi uši. Druge so torej pri teletih in druge pri jagnjetih. One se po takem prenesó, toda le na živinče enake vrste.

Prva potreba je torej snaga pri živini in pa dobra zdrava in zadostna hrana. Tako se prepreči ta bolezen ali ona vsaj ne nastopi v toliki meri, kakor bi sicer. Ako se prikaže, največ uši je rado na vratu, na hrbtu, po repu itd. Odpravijo se uši, toda včasih je treba veliko truda.

Umiva se uni del trupla, na katerem je ta grda golazen, s kraja s toplo mjlnico, s toplim jugom in še le, če to nič ne izda, seže se po krepkejem zdravilu.

Svetuje se za to, da se skuha v kropu narazan tobak ali čmerikova korenina ter potlej umiva ušivo živinče s tisto vodo. Ni pa dobro, če se z njo živinče preveč drgne, izlasti je treba biti previdnemu, ako že ima živinče kraste.

To umivanje bode največkrat izdalo, ko bi pa še vse eno ne pregnalo uši, seže se po živem srebru, toda tu je treba paziti, da si živinče ne oliže namazanih delov trupla. Sicer bi dobilo ga kaj va-se ter bi poginile uši pa tudi živinče.

Sejmovi. Dne 1. avgusta v Ormožu, v Gomilici, v Konjicah, v Marenbergu, pri sv. Martinu pod Vurberkom in v Zagorju. Dne 2. avgusta pri sv. Lenartu v Slov. goricah in v Radgoni. Dne 3. avgusta v Lučanah in v Arvežu. Dne 4. avgusta na Sv. Gorah. Dne 5. avgusta v Loki, na Ptuju in v Trbovljah. Dne 6. avgusta na Bregu in v Novi cerkvi pri Ptuju.

Dopisi.

S Ptuja. (Po volitvah za okrajni zastop.) [Dalje.] Imen teh odpadnikov ne imenujemo, kakor onih velikih posestnikov nismo

imenovali, kateri so z mestjani potegnili, ker jih volilci itak dobro poznajo. Zato pa je treba paziti, kedar se volitve vršijo, kdo se za volilnega moža izvoli! Proč s kukavicami, sram naj bode izdajice! Odločno moramo postopati in začeti ostro trebiti luliko in osat! Komur je kupica vina ali kosček mesa več, kakor dobro ime in moška čast, za tega ne sme biti med Slovenci prostora, in gola nesramnost je, ako se taki ljudje repenčijo, da se ni izbral iz njihove sredine nobeden kandidat! Kandidatov, kateri bi se postavili v kleti Fürst-a ali Leskovškega, pravi Slovenec nikdar maral ne bode! To si naj zapomnijo tisti, katerih se te besede tičejo. Zmaga pri volitvah je takrat tem večega pomena, ker se je od nasprotne strani hudo agitiralo; kmetje veliki posestniki in volilni možje občin celo po noči niso imeli miru pred nemčurskimi agitatorji. Ni bilo dosti, da se je razposlalo slovensko poročilo o „djavnosti“, razposlali so še posebe oklic do volilcev. Da bi volilce motili, raznašali so pred volitvijo vest, da bodo volitve preložene. Da bi bojazljive volilce odvrnili od volitve, se jim je grozilo, da ne bodo dobili več nobenega zaslужka, da se izvršena dela ne bodo izplačala, da se projektirane ceste ne bodo delale, da občine ne bodo dobile bikov in žrebcev, obljubljenih brizgalnic itd. V volilno komisijo so hoteli spraviti Ecklna kot načelnika hranilnice, tujca Piška od vorschussa in Fichtenaua, zastopnika hranilnice, češ, ta in oni je dolžan, ne bode se upal zameriti in volil bode z mestjani. Vroča želja se nasproti nikomur ni izpolnila, slovnski kmet noče več nikomur biti hlapec, ker je iz nevednosti preje dolga leta hlapčeval, pa samo zasramovanje žel!

(Dalje prih.)

Od sv. Ilja v Slov. goricah. (Pokojni župnik.) „Zalujte Slov. gorice, ker vaši duhovni sinovi vas zapuščajo zaporedoma v najboljših letih“, tako so zaklicali govornik preč. g. kanonik dr. Križanič lansko leto pri pogrebu velezaslužnega Jareninskega dekana, gosp. Josipa Čučeka. In kdo bi si mislil takrat, da čez leto dni bodo žalovale Slov. gorice zopet po enem svojih duhovnih sinov, ki jih je zapustil v najboljših letih, dekanija Jareninska po dobrem, skrbnem, pridnem in pobožnem delavcu v vinogradu Gospodovem, duhovni gospodje za svojim prijaznim, gostoljubnim in odkritosrčnim sobratom in soščolcem, in farani Št. Iljski za svojim vsestransko spoštovanim in ljubljenim dahovnim pastirjem in župnikom. In to, česar smo se najmanj nadjali, to se nam je pripetilo; zapustili so nas naš ljubljeni gospod župnik, Anton Merčnik za ta svet na večno. Čutili so se bolehnega kake tri tedne, vendar ne tako hudo, da bi jim trebalo v posteljo, ter so še maševali in pridigali. V četrtek dne 16ega junija so še svoje posestvo ogledovali in de-

lavce nadzorovali. V petek na praznik presv. Jezusovega Srca so še tudi maševali in se prav dobro počutili. Ta dan po noči jim je pa h krati hudo postalo in v soboto dne 18. junija na večer po osmi uri so v sveto olje djani v Gospodu zaspali. Kmalu po „Ave Mariji“ zapel je veliki zvon, noseč s svojim glasom faranom žalostno novico, da nam je nemila smrt pokosila značajnega, za vsestranski blagor vnetega, delavnega in od vseh ljubljenega župnika. Rajni gospod bili so z vsakim prijazni, gostoljubni, odkritosrčni in dobri, pa tudi ostri, ako je bilo treba, zares blaga duša, prava dika duhovnikov Lavantinske škofije. Pogreb, akoravno je bilo slabo vreme, bil je sijajen. Ljudstva domačega in tujega se je vse trlo. Prišlo je pa tudi rajnemu gospodu zadnjo čast skazat 36 duhovnikov Lavantinske in Sekavske škofije. Kondukt vodili so preč. gosp. kanonik dr. Križanič iz Maribora, genljivo nagrobnico govorili pa so č. g. Josip Flek, dekan Jarenski. Koliko ljubezen in spoštovanje so vzivali rajni gospod župnik pri svojih slovenskih Št. Iljskih ovčicah, pričajo teh solze in jok pri pogrebu. Ne eno oko ni suho ostalo. Naj nam nepozabljivi gospod župnik po njihovem trudapolnem delu sladko in mirno počivajo! Njih spomin naj živi ne samo pri Št. Iljčanih, temveč po celih Slovenskih goricah in duhovnih sobratih Lavantinske škofije, duša pa naj nebeško veselje vživa! Bodi jim slovenska zemlja lahka!

Fr. Fr.

Od sv. Ilja v Slov. goricah. (Žalostno in grdo, pa resnično.) Da tudi smrt daje priložnost k zlobnemu delu, to se je pokazalo ob smrti poštemim št. Iljskim faranom nepozabljivega župnika gosp. Ant. Merčnika. Nekatere osebe so ta za nas farane nesrečni trenotek porabile za zlobno delo ter so se ptujega blaga polastile. Kdo da je stegnil svoje roke po ptujem blagu, naj ne bođe imenovan, kajti bralci bodo sami pogodili. Ali nobeno krivično dejanje nima sreče in blago ne teka; tako se je tudi tukaj posrečilo č. g. provizorju z žuganjem in ojstrimi besedami do dotične osebe preminolo blago zopet dobiti v roke. Nekaj perila in drugega oblačila se je hitro našlo v listju pokopano. Podobo Mater božje je našel g. okrajni sodnik v zrnju skrito, ko je cenil rajnega župnika blago. Tudi zlata žepna ura je na naglem preminola, ker g. kaplan v tistem žalostnem trenotku niso mogli vse hitro v varni kraj spraviti. Ali pretečene dni je došla ura z verižico, v vrednosti 100 gld. po pošti iz Maribora pod celo neznanim imenom. Gotovo je mislilo ono človeče s ptujim imenom od sebe odvrniti sum grdega polastenja ptujega blaga: to se mu pa brž ko ne ne posreči, kajti že je zapisano v bukvah —. Mislimo, da se tako dejanje vsikdar in vselej, posebno pa ob takej priložnosti sme očitno gra-

jati, zato pa bodi vsem, kateri so svoje dolge roke stegovali po blagu rajnega župnika rečeno: Sram vas bodi!

Iz Gaberk. (Odgovor.) V šte. 27. dopis iz okolice Šoštanj govori o necem „človeku iz Gaberk“, ter mu hoče po sili spoštovanje in dobro ime vzeti. Ker pa je za dobro ime potrebno skrbeti, zato mu bodi to-le v odgovor. Gosp. I. Negri se je volitve res vdeležil pa njega ni nihče volil, tudi meni ni roke podal. Da smo celo pol leta delali načrte, to ni res, k večjemu je kdo vprašal: kaj, da ni nič volitve. A bi bila že v začetku grudna m. leto biti imela. Da bi bil jaz od hiše do hiše hodil, tudi ni res. To si pač sami po sebi mislite, kajti vi ste to resnično storili. Jaz sem bil v volilni komisiji in če je volilec meni listek dal brati in je moje ime bilo zapisano, sem ga torej moral brati, sicer bi ne bil mu proste volje spolnil. Sicer pa sem bil in ostanem zvest, neomahljiv narodnjak v vsakošnjem slučaju, bodi si v novicah ali v djanju. Sovražniku, ki me v časniku črni, bodi pa plačilo, kakor si ga zasluži! Jaz nočem izdajalec domovine biti, sem volil zaupljive može, ne za nemčursko stran, temveč za to, da se dača zniža, kajti mi imamo 45 procentov za občine. To je veliko. Kmet.

Iz Kotmirske fare. (Slov. kresovi.) Na poziv vrlega rodoljuba gospoda V. skušali smo se tudi mi, pridružiti vam vrlim Štajarcem, da si naredimo kresove po gorah ter z njimi počastimo sv. Cirila in Metoda. Ona sta prinesla nam Slovanom „v desnici sv. križ, v levici knjige zlate“, ker sta se tu na zemlji toliko trudila za naše največje dragocenosti, sv. vero in besedo materno. Na nju priprošnja zaupljivo pričakujemo pomoči od zgorej. Po vsem so bili v Celovškeji okolici trije kresovi. Opravljali smo to svečanost, kolikor moč, po nasvetu gosp. V., možnarji so pokali, rakete so švigale v zrak, in glasile se poštene slovenske pesmi. Vsi ginjeni smo sklenili, da ne bomo, ako nam da Bog zdravje, tudi druga leta tega opustili. Gotovo si pridobi ta pobožna, vzviševalna ideja zmeraj več prijateljev. Toraj na delo, vrli bratje, izvršujmo nam od zgoraj dano naročilo!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naučni minister, pl. Gautsch, si prizadeva veliko, naj spravi v šole več domoljubja. Ker mu ne gre posebno pri večjih, skuša pa pri malih. Ravno je razpisal darila trem povestim, ki bi bile za mladino, pa posebno lepo jo učile domoljubja. Škoda, da so darila samo za nemške povesti, potreba pa jih je že ne mara, da nemškim otrokom najbolj. — Štaj. deželni odbor pripravlja načrt postave za deželno zavarovalnico. Želeti bi bilo, da ga pripravi že do jeseni ter ga predloži deželnemu

zboru. — V Gradcu ima posebni odbor priprave, da se vsprejme cesarjevič, kar najbolj mogoče, sijajno, v rokah. — Koroški poslanec P. Lax si menda ne upa pred svoje volilce, ter razpošilja raji tiskano poročilo o svojem delovanju v dež. in drž. zboru. V njem hvali sebe in nemške poslance čez mero, slovenskim pa očita, da se po krivem mešajo v koroške zadeve. Resnica, žalostno je, da nima 130.000 slov. Korošcev nobenega poslanca svoje krvi v drž. zboru. — V Beljaku imajo nekaj let sém drž. gimnazijo. Učencev je bilo letos na njej samo 156 in kar je čudno, le 14 slovenskih. Prej ko ne pa jih tiči kaj pod nemškim klobukom. — Dr. Polkucar je imel v Postojni volilni shod ter je v njem poudarjal, da so bili letos vsi slov. poslanci med seboj edini, nekaj, kar je njih delovanje močno pospeševalo. — Po vojašnicah v Ljubljani so bile v ponedeljek preiskave, za voljo česa, to pa ni znano. — Čehi, ki pridejo letos prve dni avgusta na Kranjsko, gredó tudi na Bled in doli v Postojino. — Maršal c. kr. vojne, nadvojvoda Albreht je bil v Primorju, v ponedeljek prišel je na Bolec ter si je tamošnje trdnjavo ogledal. — Goriški „Sokol“ je imel v nedeljo svoj prvi občni zbor. Pravi se, da je na-nj obilo udov prišlo. — V Trstu se bojé iznova kolere, kajti v Italiji se je že na večih krajih prikazala. Bog nas je varuj! — Vojakom se godi sedaj v Bosni dobro. Odkar je jud Baruh in tov. obsojen, dobodo dobro in obilno hrano. Čudno je samo to, da dobodo pri nas še vedno judje skrb za hrano in obleko vojakov v roke, če prav sta si jud pa goljufija rada prijatelja. — Ogerska vlada misli na vzvišanje učnine, na srednjih šolah bode v Pešti 30, drugod pa 24 gld. na leto. — V neki vesi na Poljskem so se vzdignili kmetje zoper novo cestno postavo. Žandarji so jih razgnali, toda brez krvi se to ni zgodilo. Enega kmeta so ubili, troje pa jih je dobilo težke rane. Kmetje se menda niso o pravem času podučili, zakaj da hodi pri tej postavi, vsekako pa je to žalosten dogodek.

Vunanje države. Bolgari imajo kneza in ga nimajo; imajo ga, ker so si princa Ferdinanda Koburškega izvolili, nimajo pa ga, ker ne znajo, je-li le-ta vzprejme izvolitev in še manj, je-li ga bodo velesile priznale. Niti prvo, niti drugo še sedaj ni gotovo in je torej štrinja še bolj zamotana, kakor je bila doslej. — Srbija je v hudih zadregah, ker vse dohodke požre vojaška suknja pa obresti za drž. dolge. Le-teh je vkup za 290 milijonov dinarov in je za malo Srbijo silna vsota. — Turško ministerstvo pobira šila in kopita, toda nihče ne mara na njih stole se vsesti. Uzrok je za to pomanjkanje „drobiža“. Po vrhu pa so še nemiri zdaj v evropskih, zdaj v azijskih pokrajinah, ni torej čuda, če si dve-trikrat človek premisli, predno

prime za krmilo vlade. — Tudi Rusom delajo denarne razmere preglavico, to pa posebno za to, ker se ustavljajo nemški denarni možje ruskim dolžnim pismom. Mogoče, da potisne to Rusijo še bližje k Franciji. — Nemška vlada ima vedno dela z Alzasijo in Loreno. Prebivalstvo še bojda vedno gleda nazaj v Francijo ter ne mara nemških pikelj, Nemci pa bi radi vse, kar še ondi diši po francoskem, odpravili, to pa menimo, da včasih prenašlo, včasih preoholo. — Na Belgijskem bi radi vpeljali splošnje vojaško dolžnost, kakor jo imamo mi, poslaniška zbornica pa je dotično postavu zavrgla. Sedaj je za voljo tega velika jeza pri generalih in kažejo tisto že očitno. Mogoče, da še postava vendar-le obvelja, kajti tudi kralj je za-njo. — Kakor je podoba, pride kmalu za Irsko nova doba ter ne pride kazenska postava zoper nje v veljavo. Gladstone, ki je Irce prijazen, se že pripravlja, da vzame iz nova vlado v svoje roke. Da bi le k malu! — Francoska vlada ima slej, kakor prej z generalom Boulangerom svojo težavo. Da držé z njim višji generali, to se zna, toda še je tudi treznih ljudi ondi, in ti ne želé prenašle vojske z Nemčijo. Ako obvelja Boulanger, potem ne bode dolgo do krvave vojske. — Sv. Oče v Rimu so vedno za to, da dobi po vseh državah sv. cerkev mir in potrebno veljavo, tedaj tudi v Italiji, ali svojim pravicam se ne smejo odreči. Tedaj pa tudi sprava z Italijo ni mogoča, dokler jim ona ne povrne dežel, katere jim je vzela s silo. Za to pa še sedaj ni veliko upanja. — Na Kreti je sedaj sopen mir in je Turčija priznala kristjanom več imenitnih pravic. — Gledé Egipta začenja se novo pogajanje Turčije in Anglije, no uspeha bode pa nazadnje ravno tako malo, kakor ga je bilo doslej. Kjer ni poštene volje, mlati se le prazna slama.

Za poduk in kratek čas.

Peyramale, bivši lurški župnik.

(Dalje.)

Bilo je enkrat v pustnem času, ko pride gospod župnik iz gorá prav lačen domú. Mimgredé se oglasi v kuhinji, jeli že obed pripravljen. „Precej bo! gospod župnik, je djala kuharica. Tam v ponivi se peče lep kapun, tolst da je kaj, za štirikrat ga imajo dosti. Gospod N. vam ga je podaril. Kruh in vino že čakata na mizi; samo po vode še stopim, potem pa takoj dam obed“. Med tem, ko gre hišinja po vodo, prestopi prag uboga, jako nevoljna in siromašna ženka. „Moj mož in jaz gladú pogineva, gospod župnik, in naši otroci nimajo trohice kruha“, tako je beračica tožila.

„Zaupaj hči; kdo bo pa precej obupal, saj imamo predobrega Očeta v nebesih, ki vé, da

nam je slehern dan živeža treba“. Ko je vse žepe preiskal, porine ženki nekoliko grošev, vreče ji prav veliki kos kruha in jej izroči steklenico vina. Beračica se zahvali in se hoče posloviti. „Malo še počakaj! zakliče župnik; zakaj bi pa vi ne imeli enkrat prav — mastne nedelje“. Precej potegne kopuna iz peči, ga zavije v papir in jej ga da, rekoč: „Dobro ga v predpasniku skrij, in glej, da jo prej ko slej pobrišeš“. Ko je beračica namenila skozi vrata, ki so k studentu držala, upije župnik: „Za Boga, ne skozi ta vrata, tukaj bi sovražnika srečala“.

Nekoliko trenutkov pozneje donese kuharica vode; danes je bila sama s seboj jako zadovoljna, ker je izredno dobre reči pripravila za mizo.

„Le brž daj!“ reče župnik nekoliko osorno, in se poda v obednico. Zdaj nastane v kuhinji krič, kakor bi Turki šli. „Kapun, kje je kapun? nekdo mi je kapuna odnesel! gotovo ga je mačka nesla!“ Župnik se skrivoma smeje, in gre gledat, kaj je novega v kuhinji. „No pa pusti, je pomirjal hišinjo, bodeva pa, če je prav pust danes, s sirom zadovoljna“.

Pa kuharica se ni dala tako s kratka vtišati. Po kuhinji je letala, vsaki kot je preiskala in za vsaki škaf je pogledala, kapuna pač ni bilo. Zdaj se prikaže mačka na pragu, katero je menda tudi želodec opominjal, da bode že okoli poludne. Mačka vzdigne rep, mačka pač drugače prositi ne vé, in se polna dobre nade približuje kamenu.

„Oho, bes ti mačkinji!“ in prijela je za veslico, da jo pobije.

Da je rešil nedolžno mačko, se je zdaj župnik moral obtožiti svojega greha. „Pusti mačko, je zaklical, jaz sam sem kapuna nekomu podaril. Donesi mi sira!“

Lurškemu župniku pri obedu še nikdar ni tako dišalo, kakor tisti pust.

(Dalje prih.)

Smešnica 30. „Franca“, vpraša učitelj deklico v šoli, „koliko imajo tvoja mati, če imajo v žepu dvekrat dva krajcarja?“ — „Ne veliko“, odreže se Franca naglo.

Razne stvari.

(Visoki gost.) Mil. g. dr. Jožef Kahn, Krški knezoškof, so bili zadnji petek in soboto pri Njih ekselenciji, mil. knezu in škofu našem, v gostje ter so si ogledali naše bogoslovje, dijaško semenišče in prostorije čč. šolskih sester. V soboto pa so se potlej odpeljali v Ljubljano.

(Okr. odbor.) Načelnik v okr. odboru Slovenjegraškem je g. J. Rogina, posestnik pri sv. Martinu in njegov namestnik je g. dr. F. Hrašovec, odvetnik v Slov. Gradcu.

(Okr. zastop) Dne 20. julija je volil okr. zastop v Brežicah okr. odbor in je g. Ig. Žnidaršič, lekar v Brežicah, načelnik, gosp. Gust. Delcott, trgovec v Brežicah, pa njegov namestnik. Odborniki pa so ti-le gg.: grof Ig. Attems, graščak, dr. Guido Srebre, odvetnik v Brežicah, baron Alfr. Moscon, graščak v Pišecah, Vincenc Sorčič, posestnik v Kapelah in Janez Janežič, posestnik v Brežicah. „D. W.“ je z njih večino zadovoljna.

(Zvesta straža.) Nadvojvoda Albrecht maršal c. kr. vojne, je prišel zadnji ponedeljek v Naboret ob italijanski meji. Ko je hotel ogledati si tamošnjo trdnjavo, pride do prve straže. Vojak nadvojvodi „salutira“, a ne pusti mu iti naprej. Nadvojvoda se nasmehne ter pové vojaku, kdo da je, a tudi sedaj ga vojak ne pusti v trdnjavo. Nadvojvoda pohvali vojaka ter odide.

(Novo kopališče.) V nedeljo, dne 24. julija so odprli v Mariborn novo občinsko kopališče. Priredili so ga v Dravi malo pod novo brvjo.

(Nesreča.) J. Romih, posestnik pri Brežicah, si je privezoval žrd na vozu sena. V tem pa izgubi ravnotežje ter pade z voza na glavo. Mož ni več ustal, ker si je vrat vlomil.

(Tatvine.) Fil. Zalevski, je bil pri c. kr. pošti na Dunaju 151.000 gld. ukradel ter je z njimi hitel v Ameriko. Dobili so ga pa v roke, še prej, ko je stopil na suho pri New-Yorku. Blizu dva meseca se je skrival na Dunaju in še le potem je oblekel ženska oblačila ter skoro, da srečno utekel rokam pravice. C. kr. pošta ima kacih 20.000 gld. škode.

(Mišnica.) V hudih bolečinah je umrla uni den A. Poplatnik, 21 let stara kmečka dekline v Saveih. Vzela je bila mišnice ter si je z njo končala mlado življenje. Kaj jo je v to privedlo, ni znano.

(Požar.) Mlin, Fr. Lorenčiča v Dravi pri Ptujju je dne 16. julija zgorel. Bila je velika nevarnost za most, ko bi bil goreči mlin do njega priplaval.

(Toča.) Zadnjo soboto je zadela več krajev na Malem Štajarju huda toča. Kar smo mi izvedeli, zadela je v Savinjski dolini župnije Nazarje, Braslovče, sv. Jurij, sv. Peter, sv. Pavel, Zalec, Reko, Trbovlje; za tem sv. Jurij pri Celju, Šmarje, sv. Križ in Rogatec; tudi na Ptujskem polju pri Cirkovicah je bila.

(Črm ali prisad.) Na Črešnjevcu je nastala kužna bolezen pri živini, črm ali vrančni prisad. Več ljudi, ki so meso zaklanega vola jeli, je vzbolelo in nekaj jih je že tudi umrlo. Sejem v Slov. Bistrici je odložen.

(Ščrešnje.) Mati mežnarja pri sv. Tomažu, priletna ženka, zlezla je bila na črešnjo, toda zmotilo se ji je ter je padla z dreva in se je pri priči ubila.

(Vabilo.) Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda bode dne 4. avgusta 1887 ob 4. uri popoldne na Rečici pri Čuježu. Spored: 1. Pozdrav in nagovor. 2. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo. 3. Volitev načelnštva. 4. Sprejem novih udov. 5. Razni nasveti, Prvomestnik: Ant. Turnšek. Zapisnikar: Ant. Žager.

(Solnčna vnetica.) Stareji sin D. Ramuta, posestnika pri sv. Martinu pod Vurberkom, je bil pri c. kr. artileriji. Na poti iz Celja v Gradec je vzbolel vsled hude vročine. Pravi, da je imel solnčno vnetico, kajti v malih dneh je vsled te bolezni umrl.

(Mrlič.) V Dravi so našli uni den pri Kamnici mrtvo truplo. Bilo je že kacih 14 dni v vodi. Kdo je in kako je mož prišel v vodo, ni znano.

(Nepokorščina) Dne 14. julija je M. Weber, 9 let star šolar, v Savinji pri Laških toplicah utonil. Fanté je bil že večkrat dobil kazni, ker se je v nevarni vodi kopal.

(Nov župan.) Občina Tinsko pri Šmarju si je izvolila M. Kočevarja, tamošnjega posestnika, za župana. Mož ima lepo ime pri vseh, ki ga poznajo.

(Pretep.) Ponočnjaki so v nedeljo večer v neki gostilni pri Zibiki napadli M. Kokota ter so ga tako s koli obdelali, da bo težko ozdravel.

(Duh. spremembe.) Č. g. Jožef Bratanič, župnik v Vitanju, je umrl v nedeljo dne 24. julija po dolgi bolezni. Pogreb je bil v torek dne 26. julija. Naj počiva v miru.

Loterijske številke:

V Gradcu 23. julija 1887: 70, 24, 88, 54, 53
Na Dunaju „ „ 20, 80, 73, 24, 68

Prodaja posestva.

Prodam svoje posestvo v Visočah, v občini Golobinjaku pol ure od Planine, od 1. januarja 1888 v okraj Sevniški spadajoče pod zemlj. knjižno štev. 25, katero ima prav ugodno lego ter obstoji iz 52 plugov in ni nezadolženo. Kupci naj se obračajo do mene.

Kozje, meseca julija 1887.

Anton Pajk,

2—3

lastnik.

Cerkvene sveče

iz čistega stearina, najboljše kakovosti se dobijo pri

C. Bros-u

v Mariboru, hiš.-št. 18.

Cenilci franko.

6-10

Pri **Janezu Žimnjaku**, podkovaču v Celju, se takoj sprejme **učenec**, kateri je 16—17 let star ter ima dobra spričevala o nravah in šolskem poduku. Nima nič opraviti z domačimi živali, otroci ali na njivi, temveč samo v kovačnici. 2-3

ozdravilo je veliko množico oseb hudih želodčevih bolezni; med temi je tudi žena, ki je bolehalo in hirala že petnajst let na nepopisljivih mukah, ki so prihajale iz želodca in obisti, brez vsake nade, da se še kedaj ozdravi.

Eugen Sandrinelli, Mori, na Tirolskem.

Izdelovatelj pošilja jo v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr. po poštnem povzetju. Pošt-nino trpé p. t. naročniki.

Depôts v Mariboru lekar Bancalari, v Gradcu Eichler in Nedved, v Celju Kupferschmid, v Celovcu Thurnwald, v Beljaku Scholz, v Tarvisu Siegel. 18

Sesaljke

solidne izdelave za različne potrebe: pivovarne, fabrike, rude, vodnjake, dalje vodotočne cevi, sesaljke in spravo za kletarstvo, angleške cevi iz kovanega železa, cevi iz kopolnine in gumija,

kovinsko blago

vsake vrste, pipe za vsakojake potrebe in razne podobe, vretenice, ventile zaporne, pozračne ventile vsake vrste, poprijemače železne za razne cevi, spravo za kopališča, izlijavnike, kotlje za narejanje plina, varovalno orodje, posode za kolomaz, holländerje,

pipe za narejanje pen na pivu

naposled

blago iz lite kovnine in mednine

po obrazcih

priporoča po najnižji ceni in s poročtvom za dobro robo

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja v

Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko. 3

Denar dobijo civilne in vojaške osebe, tudi v pokrajinah od 300 gld. naprej za 1—10 let, oziroma se lahko v malih obrokih nazaj plača. Naslov: **F. Garré, Credit-Geschäft, Graz.** 2-25

V zalogi tiskarne sv. Cirila v Mariboru se dobi:

„**Duhovni Vrtec**“
ali
„**Molitvenik**“

za katoliško mladež s podukom za sv. birmo.

Vežan v črnem usnju z zlatim obrezkom brez kopče gld. —.85

Vežan v črnem usnju z zlatim obrezkom s kopčo —.95

Vežan v chagrin s tesnim okvirom in s križem 1.70

Vežan v chagrin z okvirom iz nikeljna 1.80

Posamezni iztisi po pošti v črnem usnju 5 kr.. v chagrinu 10 kr. več.

Prave brnske
suknene robe, meter, po 1 gld. in več, najboljše vrste razpošilja po izdelani ceni
Leop. Epstein v Brnu.
Na ogled franko. 17-20

Izvrstne kapljice za svinje

Vilje na Dodelle, občinsk. zdravnika v Beljaku, so najboljše zdravilo, da se izogibljejo in varujejo tekoče žgeline, šene in se posebno priporočajo v poletnem času. Steklenica 40 kr. Dobijo se v dež. lekarni

F. LINK-a

v Slov. Bistrici na spodnjem Štajarju.

➔ Pošiljatve se vršijo proti gotovemu plačilu ali poštnemu povzetju. 2—3

Štajarsko
Vichy.

Radinska
Slatina in kopališče.

Kopališče
Radinsko
pri
Radgoni
na
Štajarskem.

Kot zdravilna voda. Radinska slatina je najbogatejša v natru in lithiju*) v celi Evropi.

Deluje posebno v vseh boleznih, ki izvirajo v preobilni scavnienji kislini, kakor v protinu, žolčji, mehurji in obistni bolezni ter je neprecenljivo zdravilo pri hä-morrhoidalnih in mehurjih boleznih, pri zaslinjenju in okišenju v želodcu in ritnici, zadelanju, nahodu in živčnih boleznih.

Kot mizna pijača. Bogat zdržaj ogljikove kisline in ogljiko-kislega natra, prijetno kislast okus, obilno vrenje dela Radinsko slatino za priljubljeno razfrišalno pijačo. S kislastim vinom ali s sadnimi soki in sladkorjem mešana dela močno kipečo in žejo gasečo pijačo, ki nosi ime mineralni šampanjec.

Kot obvarilo. Po gostem se jemlje Radinska slatina za to, da obvaruje človeku ali ozdravi pri davici, šenju, osepnicah, mrzlici in koleri.

Kopelje in stanovališče. Kopelje se naredé iz železne in kisele vode v poljubni toploti ter so skušena zdravila pri protinu, trganju in ženskih boleznih. Plačilo za eno kopelj v banji 35 kr., v reki 10 kr. Lepo opravljena izba 30—80 kr., hrana dobra in cena.

*) 1 liter Radinske slatine ima 0.06 gramov dvojno ogljiko-kislinjega lithija, en jemljaj, čez katerega s kraja nihče ne seže. Kaj je vreden ta jako močni alkalij kot zdravilo, razkažejo Garrodove poskušnje, ki so se povsodi potrdile. Vložil je kosčke kosti in hrusteca, ki jih je vzel iz trupel na protinu bolnih, ti so bili scavnienje-kislím natrom prevlečeni, v razpustila kalija, natra in lithija. Prvi razpustili niste skorej ničesar naredili, zadnje pa tako krepko, da so se kosčki kosti, ki so bili prevlečeni scavnienje-kislím natrom, v kratkem času znebili te nesnage. Zategadelj delal je poskus z vogeljno kislástím lithijonom pri bolenikih na protinu in sicer z dobrim uspehom, kar so tudi drugi zdravniki izvedli.

➔ Se dobi v vseh boljših specerijskih zalogah in gostilnah. ➔

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 30. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1887.

28. julija.

Štev. 138.

Precenitev konja.

(Dajle.)

Nasprotna fini je groba sestava. Izraža se na debeli glavi, grobih kostéh, debeli koži, dolgih odviskih, grobi dlaki, mahavih, debelih mišicah in grobih pleteninah. Glava in udje so v primeri s truplom močni, konci kosti na udih so okroglasti in debeli.

V sestavo konjskega trupla šteje se sicer še tiste lastnosti udov, ki imajo upliv na zdravje in govorimo torej o močni in nežni, o zdravi in bolni sestavi, toda naj tudi o teh govorimo, pelje nas predaleč in po pravem ne spada v predal cenitve konj. Tudi v tem, ko si ogledaš konja po truplu, ni še vse opravljeno, ako rečeš, da je konj fine ali grobe sestave. Veliko je še vmes stopinj, ravna se potem, kako da je njegovo pleme in kako je njegovo pokolenje.

Imen, ki bi povedala na tanko in določno sestavo konja, še nimamo; kako sestava iz ene v drugo prestopa, ni lahko izreči, vsaj tako ne, da bi ne bilo več dvoma, kaka da je pri kakem konju sestava. V tem, kakor drugje, stori najbolje skušinja. Če gre za pravo, ne pride pri sestavi na to, kako velik ali kako mali da je konj, vendar pa se misli v navadnem življenju, da dohaja grobi sestavi tudi veliko truplo. Slaba sestava loči se prav tako od fine, kakor groba od močne. Močna sestava je taka, kedar so kosti, kite in mišice krepke rasti; slaba pa je sestava, kedar so mišice zatopljene, kite mahave in udje spoprek premalo široki in globoki.

Trda sestava je, ako stori konj več, kakor bi človek pričakoval po tem, kakor je njegovo truplo in vsa njegova oblika. To velja še tem bolje, ako živi v razmerah, v katerih še živinče z močno sestavo pojema, kar se tiče dela. O pičli krmi, slabi strežbi, vednih trutih so nekatere vrste še čuda trpežne, druge pa celo pri dobri reji in dovoljni strežbi nič kaj ne zdrže. Trde in mahave sestave ne moreš vselej iz zvonanje oblike prepoznati in treba se ti je ozirati na pokolenje konja, ako hočeš pravo zadet. Da je sestava v nečem trda, prepoznaš iz napetih kit, suhih nog in omejenih, trdih, nemedlih mišic. Konji, čijih udje so nekam zatopljeni, brez posebne oblike še tudi takrat, ko niso debeli, so le redko trdi in trpežni.

Živost. — Pri človeku se govori o vroči ali hladni krvi, misli se pa na to, kako ga kaj prime, ali hitro ali malo, ali dolgo. Blizo tako

se godi tudi pri konju. Kar pa pri ljudeh ni, to so menili, da se nahaja pri konju, barva bi namreč imela v tem upliva. Resnica je pa samo, da barva konja pri tem nima nič posla. Tako razločevanje je popolnem krivo, toliko pa je že gotovo, da so nekateri konji občutljivi, drugi pa ne tako.

Ako jemljemo pri konju v misel živost ali temperament, velja to le toliko, da je cela natora pri njem lahko druga, kakor pri drugem. Ne kri, ne žolč, ne kakov drug ud nima pri konju take moči, da mu daje večjo ali manjšo živost, ampak, kakor smo že rekli, cela njegova narava in ker se ne sme pozabiti, njegova leta in postrežba storé to iz največje strani.

Ker se je uvidelo, da ne velja to, kar se je doseglo mislilo, zato so hoteli celo stvar drugam zasukniti in so menili, da bi „sestava“ ali konstitucija naj obveljala. Ali kaj se hoče s tem? Ime je drugo, vse pa bi sicer ostalo pri starem, kajti pri eni in isti sestavi ste si dve živali, kar se tiče živosti, celo lahko navskriž.

Sestava je pri vseh vrstah, kolikor jih došlej poznamo, nekam enaka postala, kajti lastnosti gredó od roditeljev na zarod, pri mešanih živalih pa se ne da izračunati, lahko se vrže po žrebcu ali celo lahko tudi po kobili.

Za navadno bode torej najbolje, če ostanemo pri starem, pri temperamentih in le toliko naj obvelja, da jih imenujemo po tem, kakor se kažejo.

Dobé se konji živi in leni in to sta edina temperamenta, ki ju človek vidi na živalih lahko, vsi drugi pa so bližji ali dalji njima. Prav živim konjem reče se, da so iskri, tacim pa, ki jih že mala reč prime, se pravi, da so dražljivi. Vse eno pa ni prav, če se pripisuje tacim konjem kolerični temperament; v resnici hudoben ali ustavljiv postane pa konj v največjih kratih, ako se z njim mlade dni ni prav ravnalo ali če se vaje niso prav godile.

Plemeniti konji so praviloma živi, iskri, pogostem tudi dražljivi, v mladih letih so tudi bojazljivi. Strašljivi so sicer vsi konji, toda to se jim ne pozna, ako se s kraja privadijo tacih reči, kar jih najraje splaši, n. pr. cunje, ki jih veter giblje, belo kamenje, osel, pes, bobenj, streljanje, voz s plahto, škrobotanje itd.

Neplemeniti konji so bolj mirne krvi, manj živi v gibanju, praviloma pa se jih tudi one napake ne primejo tako rade, kakor jih vidimo

pri plemenitih konjih, n. pr. zlobnost, dražljivost, ustavljivost itd. Starost, spol in delo storé tudi veliko pri temperamentih. Žrebei so navadno bolj živi, kakor kobile, konji pa imajo vrvnato naravo. Mladi konji so bojzljivi, strašljivi, pa tudi drzniši, kakor stariši, na delo vajeni konji. (Dalje prih.)

Bolezen v gobcu mlade živine.

Naslednjo razpravo posnamemo iz knjige dr. J. Bleweisa, ki so jo ravnokar izdali Blasnikovi nasledniki v Ljubljani. Naslov ji je: „Nauk, kako pomagati živini o porodu“.

Ranjci g. dr. Bleiweis je ta nauk menda spisal, ko je še učil na živinozdravniški šoli v Ljubljani. Zato ji je dal obliko naučne knjige in je vidno jo namenil za učence one šole in potlej sploh za mlade živinozdravnike. Knjiga šteje ravno 100 strani v osmerki in še ima po vrhu 8 strani podob, da se po njih nauk lažje razumeje.

Knjiga je vseskozi temeljita, porabna in pride tudi gospodarjem prav, posebno tacim, ki imajo večje število živine. Da knjiga ne smeje nedoraslim v roke, to omenimo le mimogredé, a velika škoda je to, da založništvo ni dalo pred natisom rokopisa komu v roke, naj bi bil besedo nekoliko opilil. Dr. Bleiweis bi je, menimo, v tej obliki bržkone ne bil izdal, sicer pa priporočimo knjigo tistim, katerim je namenjena, lahko si bodo obilo poduka iz nje zamajali.

Pri teletih, piše ondi dr. Bleiweis, in pri jagnjetih, napravijo se, dokler sesajo, po gobcu, na jeziku in na nebu majhni mehurčki. Ti se potlej prederó in včasih le rdečkaste lise zapustijo, včasih pa grde gnjide. Vselej je s to gobčno boleznijo združena manj ali bolj huda vročnica.

Spoznati te bolezní ni težko, kajti živinče neha zavoljo bolečin v gobcu sesati, ali če poskusi, ne more zavoljo bolečin. Iz gobca, ki je bolj vroč, se cedé sline; živinče je bolj klaverno, včasih zelo žejno.

Ta bolezen navadno ni nevarna, če so mehurčki le po samem gobcu, če se pač grde gnjide ne delajo iz predrtih mehurčkov, in če vročnica ni prehuda.

Zna pa nevarna biti, če se mehurji razširijo po želodecu in črevesih ali v pljuca, in zlasti, če se grde gnjide delajo iz mehurjev, in huda vročnica mehkužne lastnosti omamlja živinče, ki jame potem, ko ga dere huda driska, hirati in pešati.

Izvira pa ta bolezen večidel iz mleka, če v gobcu zastane ter se skisa in spridi, pa tudi iz spridene krvi, katera hoče na tem mestu iz sebe pometati malopridne stvari. Opomeniti pa moremo, da se večkrat nedolžna bolezen

prevrže v nevarno, če začnejo nespametni ljudje bolni gobec živinčeta izmivati in drgniti z ostrimi rečmi, kakor s poprom, česnom, samo soljo in družimi razjedljivimi rečmi.

Pomagati se da iz začetka lahko, če se boleči gobec kake 4krat na dan rahlo izmiva z mrzlo vodo, kateri se polovica jesiha in malo medú pridene. To je najprostejše in najboljše zdravilo. Kdor hoče slezove korenine kuhati in tej vodi potlej pridjati jesiha in medú, stori tudi prav; namesto jesiha se more na 1 liter slezove in medene vode tudi 18 gramov solne kisline vzeti.

Če pa trpi bolezen v gobcu že več dni, če bolečine niso več prehude in če se hočejo po gobcu gnjide napravljati, naj se namesto slezove vode vzame žajbeljnova voda, kateri se iz prvega tudi prideva jesiha in med: če se je tako kake 3 dni ravnalo, se zna jesiha nadomestiti s surovim galunom (18 gramov štupe surovega galuna se raztopi v 7 decl. žajbeljnové vode); ali pa namesto žajbeljnové vode naj se vzame troje beljakov in z njimi pomeša 9 gramov surovega galuna, in s tem mazilom gobec maže.

Če živinčetu smrdi iz gobca hudo, kar je znamenje grdih gnjid, naj se izmiva z žabeljnovó vodo, tej pa se prizadeva, kakor poprej, surovega galuna, sedaj klorovega apna.

Če huda driska, morebiti celo smrdljiva, živinče naganja, je to znamenje, da so gnjide tudi po črevesih; takrat je pa huda. Dajejo naj se živinčetu po 3krat na dan kuhovine iz kamelža in sleza, njim pa se prideva kakih 21 do 36 cgr. kafe, — ali namesto kalmeža pelinova voda.

Da se živinčetu vendar kaj piče posili, naj se mu daje v časih surovo jajce ali pa le rmenjak.

Če driska ne preneha in je živinče že kost in koža, mu ne bo pomagalo nič, naj se zakolje, pa meso ni za nobeno rabo, in se ne sme povžiti.

Poročilo sadjerejskega društva.

Odbor „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spod. Štajer“ je imel na dan 14. julija t. l. svoje posvetovanje o društvenih zadevah v čitalnici Celjski. Iz zapisnika št. 21 se posnamejo oni sklepi, kateri bi utegnili zanimati tudi javnost.

Odbor sklène prositi, da se bo smelo društvo po deputaciji Nj. visokosti prestolonasledniku cesarjevič Rudolfu, kojega preslavno ime sme nositi, v svojem času v Celju predstaviti se ter mu poročilo o društvenem delovanju predložiti.

Vsak, kedor hoče drevesca iz društvenih vrtov imeti, naj se pravočasno naravnost ali po svojem poverjeniku oglasi, kakošnja in ko-

liko jih želi, ter naj se skaže, da je društvenino odrajtal. Društveniki dobivajo drevesca po primerno nižji ceni, kakor neudje; poslednjim se bodo drevesca še le takrat oddajala, če bodo ostajala čez ono število, koje so si društveniki pravočasno naročili.

Društvo se bode „Regionalne razstave“ v Trbovljah udeležilo in na tiste dneve enkrat tudi ondi svoj letošnji jesenski občni zbor sklicalo.

Društvo si bode naročilo v Ljubljani izhajajoči list „Kmetovalec“ in v njem tudi objavljalo svoja poročila, razven onih listov, koji so nam dosedaj radovoljno postregli s prostorom za naša poročila.

Oni p. n. poverjeniki „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spod. Štajer“, ki še svojih poročil za preteklo leto društvu niso doposlali, se prijazno prosijo, da to storé, če bi njih poročilo utegnulo tudi nikavno biti, ali da tega posla sploh prevzeti ne morejo, ali da želé kake spremembe itd., da odbor more društvu in njega namenu pravočasno potrebno preskrbeti, ali ovire društvenemu delovanju odstraniti.

Dr. Ipavie,
ravnatelj.

Val. Jarc,
tajnik.

Dopisi.

Iz Radenskih toplic. (Letina. — Toplice.) Te dni prepotoval sem krasno Mursko polje od Ljutomera do Radgone. Žalostno je za kmetovalca, ako mu po trudapolnem delu vsled neugodnega vremena, splava up na dobro žetev po vodi, letos se je pa razvilo, hvala Bogu, na polju vse tako lepo in pravilno, da bode žetev bogata, kakoršna že davno ni bila. Ječmen je uže požet, tudi rž in pšenica že iz velike večine. Razen strnine, obetajo nam letos tudi sadovnjaki in gorice obilni rod, in ako bode z božjo pomočjo ostalo in dozorelo vse, kakor se kaže, potem si bo pomogel marsikateri siromak iz silnih zadreg, v katere so ga spravile slabe letine.

V Radencih ostal sem en dan, da si ogledam najnovejše toplice na slovenski zemlji. V samotnem kotu, kjer smo Murski Slovenci potovajé v Radgono pred 20 leti zajemali iz navadnega studenca uže takrat zelo čislano Radensko slatino, vidimo sedaj lična poslopja obdana s senčnatimi šetališči in novonasajenimi šumicami. Radenska slatina, ki se je trošila takrat samo med prebivalci na Murskem polju, pridobila si je v zadnjih letih po neumornem prizadevanju pokojnega K. Hena, priznanje po širokem svetu; razvidi se pa njena veljava najbolje iz tega, da se je razposlalo letos do konca meseca junija za sto tisuč steklenik več, kakor lani v onem istem času. — Tukajšnje kaj lepo

urejeno kopališče je v kratkem času svojega obstanka še premalo poznano, pri vsem tem pa vendar dobro napreduje. Sedanji lastniki prizadevajo si, da želje obiskovalcev toplic v vsakem obziru uvažujejo. Stanovanje, jedi in pijača, dobi se cenejše, kakor v ostalih štirskih toplicah, okolica je divna, zrak zdrav in podnebje prijetno. Hvale vredno je tudi, da so se dogovorili dediči ranjega utemeljitelja Radenskih toplic, sezidati mu v častni spomin kapelico in se bo to delo pričelo uže v prihodnjem spomladi. S tem hvalevrednim činom ne bode se ohranil samo spomin na ranjega, ampak ustrezno bo tudi mnogim krščanskim obiskovalcem toplic, izlasti gg. duhovnikom, ki morajo zdaj hoditi od tukaj pol ure daleč v Kapelo maševat.

Iz Vranskega. (Ceste. Obrt.) Kmetijska podružnica Vranska se je pritožila, da cestarji na državni (cesarski) cesti letos niso odpravili strašne množine gosenic raz sadnega drevja ob tej cesti. Vsled te popustljivosti izleglo se je neznanu število onih belih metuljev, kateri po svoji množitvi tolikanj škodujejo našim zelnikom in sadnemu drevju. C. kr. namestnija v Gradci je toraj ukazala okrajnemu glavarstvu, da cestarjem oostro naroči pravočasno obiranje gosenic s sadnih dreves ob državni cesti, ker to delo po obstoječih določilih spada med dolžnosti cesarskih cestarjev. Ako bi se kjer koli navedena zanikernost še v prihodnje pojavljala, naj nam gospodarji to naznajo, da se napravi vendar enkrat red. — Na Vranskem ustanovila se je „zadruga za rokodelske obrte“; načelnik je je g. Anton Golob, njegov namestnik pa g. Anton Ottenschläger. Za zadružnega komisarja imenovan je od okr. glavarstva g. Ivan Gabršek, okr. tajnik.

Iz Vodranec. (Konec.) Nedavno je bil neki g. učitelj pri meni, ki je osem let študiral na Varaždinski gimnaziji, naredil tudi ondi skušnje zrelosti, ali ko je prečital eno stran „Šolskega vrta“ v izvorniku, vprašal me je že za pomen njemu dveh nerazumljivih besedi. Jaz sem se mnogo pečal s hrvaščino, ali prelagajoč Trstenjakov „Šolski vrt“, bil sem večkrat v zadregi. Moral sem tedaj prašati za pomen nekih rastlin g. pisatelja samega, ker pa mi tudi on ni vedel vseh povedati, pisal sem prijatelju g. dr. S. na Dunaj, kateremu so kot uradniku v c. kr. vseučilišni knjižnici na razpolaganje raznoteri slovniki, ali kjer še mi njegov prijazni odgovor ni bil zadosti, nisem vedel kaj početi. V tej nepriliki mi je srečna misel šinila v glavo; pisal sem pokojnemu prof. Erjavcu, proseč ga, naj mi razjasni neke nerazumljive izraze. Dne 26. dec. p. l. dobil sem pismo od tega blagega moža, katero lahko g. dopisniku „od nekoč“ pokažem, ako hoče. V tem pismu mi je prof. Erjavec natanko razložil

pomen nekih besedi, pa je dvomil, je-li bi vedel pogoditi pravi slovenski izraz in te mi je rekel natanko opisati, a nekaj jih je bilo, katerih ni vedel, kar je odkritosrčno priznal. Mislim, da je g. dopisniku „od nekad“ znano, da je pokojni Erjavec 11 let služboval kot profesor naravoslovja v Zagrebu, da je iz Zagreba prišel v Gorico, da so ga iz Gorice poklicali na Zagrebško vseučilišče, da bi ondi na modroslovni fakulteti predaval naravoslovje, čemur pa se je odpovedal in da je bil v svoji stroki izvrsten pisatelj! Ali tudi on ni vedel raztolmačiti nekih besedi v Trstenjakovem „Šolskem vrtu“, a za-nj ni bilo nečastno tega odkritosrčno priznati, a za gospode slovenske učitelje bi bilo nečastno — g. dopisnik vsaj misli takó — čitati kako iz hrvaščine preloženo, v njihovo stroko segajočo knjigo! G. dopisnik misli, da se vsak učitelj more v prav kratkem času hrvaškemu jeziku toliko priučiti, da s pomočjo besednjaka lahko umeje v njem pisane knjige. Pesni, leposlovne spise res s pomočjo slovnika lahko čita, kdor se je vsaj pol leta pridno hrvaščine učil, ali spisov strokovnjaške učenosti ne. in g. dopisnik naj izvé, ako še do sedaj ni vedel, da Filipovičev hrvaško-nemški slovník, lepo vezan velja 7 gld., a ko bi še človek v njem našel vsako nerazumljivo besedo! In kako prijetno je čitanje, ako mora čitatel vedno slovník v rokah imeti! Jaz Trstenjakovega „Šolskega vrta“ nisem pomnožil, temveč pomnožil ga je on sam in to sem porabil. Konečno mi g. dopisnik očita, da nisem „šolski vrtnar in učitelj“, t. j. da nisem strokovnjak. Istina, da nisem bil nikoli v nikaki gospodarski šoli ali na kakem pripravnišću, ali živeč na kmetih opazim s pozornim očesom, kaj in kako se dela na polju, na vrtih in v vinogradih. Naj tedaj gosp. dopisnik ne misli, da jaz nimam pravih pojmov o tem ali onem v gospodarsko stroko spadajočem predmetu in naj se ne boji, da bi prelagajoč kako delo v svoj materinski jezik zveržil, kakor nestvor, ki ga živa duša ne bi umela. Pavel Krempler, Milan Kučenjak, J. S., župnik v Skočidolu na Koroškem in svetovnoznani Drierzon, so izborni vrtnarji, govedarji in bučelarji, a vendar se niso teh predmetov učili na gimnaziji niti v bogoslovju! G. dopisnik veli, da Slovenci sčasoma gotovo dobimo „Šolski vrt“ in to iz strokovnjaških rok.*) Iz teh besed bi človek lahko sklepal, da on sam piše „Šolski vrt“ ter ga namerava sčasoma izdati. Ako je to res in ako bo njegovo delo jednako delu gosp. ravnatelja D. T., jaz mu se klanjajoč čestitam ter mu želim pri njegovem podjetju mnogo več sreče, nego je on meni želi.

Božidar Flegerič.

Ured.

*) Sedaj že blizu, da imamo.

Raznoterosti.

(Banka „Slavija“.) Iz nje poročila za leto 1886 posnememo, da je imela v preteklem letu 100.240 članov, katerim je zavarovala kapital 178.414.208 gld. 31 kr. Samo za življenje bilo je zavarovanih 40497 oseb za 22.835.193 gld. 31 kr. Njeni rezervni in poroštveni fondi znažali so koncem minolega leta 6.725.239 gld. 54 kr. Od leta 1885 pomnožili so se ti fondi za 140.593 gld. 46 kr., dasi ravno se je vlani izplačalo članom podedovanjskih društev 446.492 gld. 28 kr. Vse premoženje bankino naloženo v vrednostih papirjih, v posojilih na lastne police, v hipotekah, v posojilnicah in v poštni hranilnici, znašalo je 6.547.858 gld. 21 kr. Za škode se je izplačalo v letu 1886, 1.264.503 gld. 24 kr., v vseh osemnajstih letih bankinega obstoja pa 11.860.321 gld. 31 kr. — Iz tega kratkega posnetka iz obširnega in jako pregledno sestavljenega poslovnega poročila je vidno, da banka kljub napadom nemških listov stalno napreduje in da more njena uprava z mirno vestjo gledati v bodočnost.

(Koščice.) Svinje jedó rade sadne koščice in dejo jim tudi dobro. Ako pa jih dobó veliko va-se, izlasti slivovih, utegne jim škodovati. V koščicah je namreč nekaj strupa, pruske kisline, le-ta pa je za živali smrt.

(Mišnica.) Grda razvada hlapcev, da dajejo konjem mišnice, naj bi bili bolj iskri, je že marsikaj škode storilo. Brez večje škode ozdraviš konja, ki je jedel mišnico, če mu daš po dvekrat na den „nux vomica“, to pa v času, ko konj ne je. Vlij mu na kos sladorja 3 ali 4 kapljice le-te tinkture. Zastopi se, da se more to več dni zaporedom izgoditi.

(Živinozdravnik.) Okr. odbor v Šmarju razpisuje mesto okr. živinozdravnika. Plače ima od okraja 240 gld., potem od trga za pregledovanje mesa 24 gld. in za vsak sejem 3 gld.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšénica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . .	7	20	5	—	4	40	3	10	5	20	5	—	4	40
Ptuj	9	—	7	—	5	—	3	25	5	—	6	—	7	05
Celje	7	10	5	20	5	37	3	10	4	95	—	—	7	90
Gradec 100 Kg.	9	8	7	15	3	—	6	95	6	45	—	—	7	5
Ljubljana .	7	66	5	40	4	67	8	—	5	23	—	—	—	—
Celovec . .	7	—	5	—	4	70	3	10	4	40	—	—	—	—
Dunaj	9	70	7	32	6	50	6	50	6	—	—	—	—	—
Pešt	8	75	6	53	6	14	5	72	5	55	—	—	—	—